

Εναλλακτικές διδακτικές πρακτικές στο Δημοτικό Σχολείο: Αξιοποιώντας τη δυναμική της εικόνας για την ανάπτυξη κριτικού οπτικού γραμματισμού

Ευανθία Καραγιαννάκη ΠΕ70 Med, PhD st.

Εισαγωγή

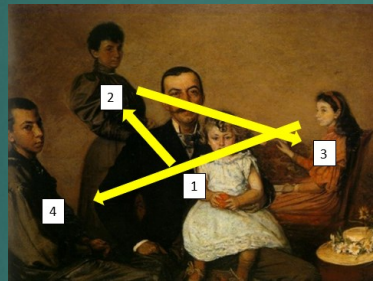
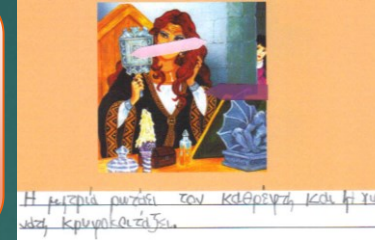
Η εικόνα συνιστά κυρίαρχο σημειωτικό τρόπο επικοινωνίας. Οι μαθητές μας είναι αναγκαίο να διδαχθούν να την αποκωδικοποιούν, καθώς φέρει όχι μόνο ρητές πληροφορίες αλλά και άδηλα βαθύτερα νοήματα.

Όταν το διδακτικό υλικό αντιστοιχεί με εικόνα, επιτυγχάνουμε:

- Κινητοποίηση μαθητών
- Διευρυμένη συμμετοχή
- Έγερση ενδιαφέροντος
- Πιο αποτελεσματικό μάθημα
- Επίτευξη υψηλότερων γλωσσικών στόχων, π.χ. καλλιέργεια κριτικού οπτικού γραμματισμού
- Χρήση καινοτόμων διδακτικών πρακτικών

Εναλλακτικές διδακτικές πρακτικές βασισμένες στη δυναμική της εικόνας στο μάθημα της Γλώσσας

Βέλη δράσης: Οι μαθητές αποτυπώνουν τη δράση των ηρώων κολλώντας ή σχεδιάζοντας αμφίδρομα ή μονόδρομα βέλη δράσης. Έτσι, δεισδύουν στη δράση της εικόνας, ενώ παράλληλα ασκούνται στη δομή της πρότασης.

Αναγνωστικό μονοπάτι: Οι μαθητές ανακαλύπτουν την προθετικότητα του δημιουργού, κατευθυνόμενοι από το στοιχείο που προβάλλεται προς αυτό που υποβαθμίζεται, ενώ παράλληλα ασκούνται στη χρήση κειμενικών δεικτών.

Διαπροσωπικές σχέσεις θεατών-απεικονιζόμενων: Η βλεμματική επαφή, το κοντινό πλάνο και η μετωπική τοποθέτηση των ηρώων της εικόνας εμπλέκουν τον θεατή στο θέμα της. Οι μαθητές διερευνούν επιχειρηματολογώντας αυτά τα στοιχεία και εντοπίζουν, επίσης, σχέσεις εξουσίας, αν ο αναπαριστώμενος είναι πιο ψηλά σε σχέση με τον θεατή ή το αντίθετο.

Θεσμοί και στερεότυπα: Συζητώντας στην τάξη αναδεικνύονται τα στερεότυπα της εικόνας και τα ιδεολογικά μηνύματα που υποβόσκουν σε αυτήν, π.χ. έμφυλα στερεότυπα. Ο επιχειρηματολογικός λόγος και οι αιτιολογικές προτάσεις δομούν την εν λόγω συζήτηση.

Συμπεράσματα

Οι μαθητές αναπτύσσοντας κριτικό οπτικό γραμματισμό σε συνάρτηση με άλλα είδη γραμματισμών, π.χ. ψηφιακό γραμματισμό, εφοδιάζονται με τις κατάλληλες δεξιότητες, ώστε να καταστούν ώριμοι πολίτες του μέλλοντος, που διαχειρίζονται αποτελεσματικά τις πληροφορίες της κοινωνικής πραγματικότητας που τους περιβάλλει.

Βιβλιογραφία

Kress, G., & van Leeuwen, T. (2010). *Η ανάγνωση των εικόνων. Η γραμματική του οπτικού σχεδιασμού*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.

Καραγιαννάκη, Ε. (σε εξέλιξη). *Από την ανάγνωση των εικόνων στον κριτικό [πολύ]γραμματισμό: Διατροφικές προσεγγίσεις του γραμματισμού, στην πρώτη σχολική ηλικία*. (Διδακτορική διατριβή, Π.Τ.Δ.Ε., Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη, Ελλάδα).